

5 juni 2008

Duurzaam vissen

Maatschappelijk convenant Noordzeevisserij

Aanleiding

- De wens om te komen tot een maatschappelijk convenant vloeit voort uit het Advies van de Task Force Duurzame Noordzeevisserij (“Vissen met tegenwind”).
- Dit advies van de Task Force is voornamelijk gericht op de Nederlandse kottersector die door de combinatie van stijgende brandstofprijzen, verlaging van visquota en achterblijvende prijsvorming in een moeilijke situatie verkeerd.
- In het rapport van de Task Force is het komen tot een maatschappelijk convenant één van de voorgestelde actiepunten. Naast bijvoorbeeld het instellen van een Visserij Innovatie Platform.¹
- Realisatie van deze actiepunten is nodig om de kottersector een omslag te laten maken naar een duurzame en verantwoorde sector, zodat ook in de toekomst gevist kan worden.
- In het Groot Beheer Overleg tussen sector, NGO's, overheid en onderzoek is eind 2007 afgesproken dat de mogelijkheden voor een maatschappelijk convenant verkend zouden gaan worden.
- In eerste instantie is dit gebeurd tussen sector en NGO's. Begin 2008 is op verzoek ook LNV aangeschoven.
- Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een vijftal concrete verkenningen. Het betreft hier thema's waar partijen meerwaarde zien in samenwerking.

Doel

- Uiteindelijk doel van het maatschappelijk convenant is te komen tot een duurzame en maatschappelijk gewaardeerde Noordzee(kotter)visserij.
- Dichterbij is het doel om daartoe in gezamenlijke afstemming een aantal betekenisvolle inspanningen te plegen die de ontwikkeling naar zo'n duurzame en maatschappelijk gewaardeerde visserij kunnen bevorderen. Die inspanningen worden in dit maatschappelijk convenant beschreven.²

---

¹ Dit Visserij Innovatie Platform, bestaande uit leden die afkomstig zijn uit de visserijsector, de wetenschap, maatschappelijke organisaties, overheid en andere geledingen, bestaat sinds eind 2006.

² De inspanningen die staan beschreven zijn strikt genomen ‘middelen’ die bijdragen aan de realisatie van het uiteindelijke doel. Echter, het gezamenlijk willen optrekken en zoeken naar synergie is méér dan een middel.

Gehanteerde filosofie

- Er is niet gekozen voor een aanpak waarbij partijen het over alles eens worden. Er is gekozen voor de uitwerking van een vijftal 'kansrijke thema's'.
- Door op deze thema's te kiezen voor samenwerking wordt - als ieder zijn deel in de aanpak nakomt - daadwerkelijk een bijdrage geleverd aan de beoogde transitie naar een duurzame en maatschappelijk gewaardeerde Noordzeevervisserij.
- Dit laat onverlet dat elke partij ook op deze vijf thema's vanuit zijn/haar eigen verantwoordelijkheid blijft werken. Dat hoeft effectieve samenwerking op deze vijf en andere relevante thema's echter niet in de weg te staan.
- Sterker nog: als ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid bijdraagt, kunnen synergie-effecten worden bereikt die bij een aanpak van 'ieder voor zich' niet worden bereikt.
- Samenwerking op een aantal relevante thema's kan uitstralen op onderwerpen waarover (nog) geen afspraken zijn gemaakt.
- We verlangen van elkaar dat ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid zijn uiterste best doet om gemaakte afspraken na te komen. We verlangen van elkaar niet het onmogelijke.

Gekozen thema's

- De volgende 5 thema's zijn als kansrijk benoemd:
  1. Aanbod duurzame vis (inclusief certificering)
  2. Communicatie (inclusief Viswijzer)
  3. Onderwijs en scholing
  4. Aanpak Mariene Beschermde Gebieden Noordzee
  5. Bestandsbeheer
- De mate van uitwerking verschilt per thema.

Opbouw van het maatschappelijk convenant

- Het maatschappelijk convenant bestaat uit twee onderdelen:
  - Deze inleidende toelichting
  - De beschreven ambities en afspraken

Door de partijen is per thema een achtergrondfiche opgesteld. Deze vijf achtergrondfiches zijn vervat in een werkdocument behorende bij dit maatschappelijk convenant.

Ambities en afspraken

- Per thema zijn afspraken gemaakt over de gezamenlijke ambitie en over ieders bijdrage.

- De uitwerkingen van de thema's zijn als bijlage toegevoegd. Zij vormen een toelichting en inkleuring van de afspraken.
- De ambities kunnen worden beschouwd als richtinggevende doelen.
- Getracht is de afspraken zo te formuleren dat ze minimaal 'bestuurlijk afrekenbaar' zijn.
- Het feit dat gezamenlijk afspraken zijn gemaakt is op zich van betekenis. Het succes van het convenant zal echter worden afgemeten aan concrete resultaten die geboekt worden (zie ook paragraaf monitoring van de voortgang).
- In de praktijk zal moeten blijken hoever we op een aantal onderdelen kunnen komen. Zo is bijvoorbeeld thema 4 ook Europees bepaald. Dit laat onverlet dat partijen zich maximaal inspinnen voor de afspraken die ze in dit convenant hebben gemaakt

Deelnemende partijen

- De afspraken zijn gemaakt tussen de kottersector (vertegenwoordigd door de Producentenorganisaties), Productschap Vis, Wereld Natuur Fonds, Stichting Noordzee en het Ministerie van LNV.

Mogelijkheden voor uitbreiding

- Uitbreiding van het convenant (ook met andere partijen) is mogelijk voor zover dat naar het oordeel van de ondertekenaars duidelijk meerwaarde biedt (in termen van extra synergie).

Financiering

- De transitie van de kottersector die in dit convenant wordt nagestreefd kost geld. Naast de eigen verantwoordelijkheid van de sector zelf wordt deze transitie op twee manieren ondersteund.
- In de eerste plaats zullen sector en NGO's zich gezamenlijk inzetten om voor duurzaam gevangen vis de 'trekkracht' vanuit de markt te vergroten (creëren van toegevoegde waarde).
- In de tweede plaats zal de overheid zich inspinnen om binnen de kaders van het Europese Visserijfonds de transitie adequaat te ondersteunen (dat wil zeggen: met de beschikbare middelen en instrumenten zo goed mogelijk aan te sluiten bij de aanpak die in dit convenant wordt voorgesteld).

Monitoren van de voortgang

- Monitoring van de voortgang vindt gezamenlijk plaats.
- Het huidig Groot Beheer Overleg zal hierin een functie krijgen (als een soort doelgroepenoverleg).
- Minimaal één keer per jaar vindt overleg over de voortgang plaats onder voorzitterschap van de minister van LNV.

Samen werken aan 'duurzaam vissen'

- De aanpak in dit maatschappelijk convenant draagt bij aan zowel biodiversiteitsdoelen als aan duurzame visserij.
- Essentie van de aanpak is dat partijen elk hun verantwoordelijkheid nemen en samen werken aan 'duurzaam vissen'. Dit is conform het advies van de Task Force Duurzame Noordzeevisserij.
- Partijen hechten waarde aan de gezamenlijke aanpak die nu is verwoord. Concreet betekent dit voor partijen dat:
  - ledere partij de meerwaarde ziet van samenwerken op de thema's die in dit convenant zijn genoemd;
  - ledere partij zich actief inzet voor het realiseren van deze gezamenlijke aanpak;
  - ledere partij zich actief inspant naar de 'eigen achterban' om draagvlak te verkrijgen voor deze aanpak;
  - ledere partij dit maatschappelijk convenant publiekelijk zal verdedigen.

Op 5 juni 2008 in Den Haag ondertekend door:

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
G. Verburg

Voorzitter CPO Oost UA
A. van Urk

Voorzitter CPO Wieringen UA
J. Grin

Voorzitter CPO Nederlandse Vissersbond UA
J.K. Nooitgedagt

Voorzitter CPO Texel UA
B. Daalder

Voorzitter CPO West UA
R.L.M. Laning

Directeur Wereld Natuur Fonds Nederland
J. van de Gronden

Directeur Stichting Noordzee
A. Ouwehand

Voorzitter Productschap Vis
B.J. Odink

Ambities en afspraken

Thema 1: Aanbod duurzame vis/certificering

Gezamenlijke ambitie:

Aanbod van duurzame vis bevorderen door te streven naar MSC-certificering voor:

- Garnalenvisserij (2009)
- Tong/staand want (2009)
- Schol/kreeftjes/twinrig (2010)
- Tong/schol/boomkor (2012)
- Flyshooten (2011)

Daarnaast kunnen ook andere vormen van visserij voor certificering gaan.

Uiteindelijke ambitie is dat de kottersector volledig MSC of gelijkwaardig gecertificeerd is in 2012, ook als het gaat om ecologische duurzaamheid. Dit is een inspanningsverplichting, want individuele ondernemers zullen zelf de beslissing moeten nemen.

Bedrijfsleven neemt initiatief voor certificering. NGO's en overheid zullen dit ondersteunen.

Afspraken:

	Afspraak	Wie	Toelichting
1.1.	Neemt per visserij initiatief voor (kop)groep die certificeringstraject ingaan (MSC of gelijkwaardig)	Bedrijfsleven	MSC of gelijkwaardig betekent in dit verband: een keurmerk dat in lijn is met de FAO/UN eisen voor ecolabelling van visserijproducten ¹ .
1.2.	Streven naar <i>Responsible Fishing Scheme</i> (RFS)-certificering voor de kottersvisserij als onderdeel c.q. logische stap naar gecertificeerd werken	Bedrijfsleven	RFS is een B2B label. Het is geen (ecologisch) duurzaamheidslabel en zal dus ook niet als zodanig gecommuniceerd of gepromoot worden.
1.3.	Bereidheid om deel sector dat serieus stappen zet steun in de rug te geven (o.a. actief uitdragen naar samenleving)	NGO's	Is gekoppeld aan de kopgroepen (1.1) ondersteuning via kenniskringen (1.5)

¹ Guidelines for the Ecolabelling of fish and fishery products from marine capture fisheries. FAO, 2005 (<ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/008/a0116t/a0116t00.pdf>).

1.4.	Proberen afnemers te interesseren/voor afname en profilering van duurzame vis	Bedrijfsleven met ondersteuning van NGO's	Idem 1.3. Hoewel MSC- of gelijkwaardig gecertificeerde vis echt duurzaam is, zal wel alvast rekening worden gehouden met feit dat in of aangehaakt bij kopgroepen vissers concrete stappen zetten.
1.5.	Certificeringstrajecten en kopgroepen worden in principe ondersteund door het instrument van kenniskringen (ontwikkelen " <i>Goede Praktijken</i> ")	Overheid	
1.6.	Inspanning om maximale ondersteuning vanuit EVF te bieden	Overheid	EVF biedt in principe vanaf 2009 de mogelijkheid voor verdere ondersteuning/ bijdrage kosten certificeringstraject (tenderregeling collectieve acties. Voorwaarde is dat goede voorstellen worden ingediend. Visserij Innovatie Platform (VIP) heeft hier een adviserende rol. EVF biedt verder in principe mogelijkheid voor investeringsondersteuning van " <i>beste technieken/ goede praktijken</i> ". Idem fiscaal. Jaarlijks zal vanuit de kenniskringen geïnventariseerd en geadviseerd worden welke investeringen voor ondersteuning in aanmerking komen. Gedachte is dat het daarbij gaat om concrete maatregelen die helpen om MSC-certificering (of gelijkwaardig) te bereiken.
1.7.	SER-adviesaanvraag over duurzaamheidsafspraken in relatie tot vrije mededinging	Overheid	

Thema 2: Communicatie (waaronder de VISwijzer)

Verwijderd: ¶

Gezamenlijke ambitie:

- In de communicatie elkaar waar mogelijk versterken.
- Maatschappelijke organisaties beoordelen vissoorten op duurzaamheid (zie goedevis.nl en voor een samenvatting de Viswijzer). Gezamenlijke beoordelingen is een brug te ver (want is gebaseerd op een methodiek die NGO's internationaal en na langdurig proces hebben vastgesteld). Maar de wijze waarop de beoordelingen worden uitgevoerd zal worden verbeterd. En in de communicatie wordt niet alles over een kam geschoren als de werkelijkheid dat niet rechtvaardigt (relatie met thema 1).
- Er worden afspraken gemaakt over de waarde van de claims/keurmerken waarover gecommuniceerd wordt.

Afspraken:

	Afspraak	Wie	Toelichting
2.1.	Sector wordt via klankbord-/adviesgroep beter en eerder betrokken bij de jaarlijkse beoordelingen voor goedevis.nl	NGO's	Goedevis.nl is de basis-website waar de VISwijzer een afgeleide van is. De VISwijzer is een tijdelijk communicatiemiddel in campagnes.
2.2.	Voor de voor NL belangrijke soorten wordt een onafhankelijke wetenschappelijke beoordeling ingebouwd.	NGO's/Overheid	Overheid is bereid om een aantal van deze onafhankelijke wetenschappelijke beoordelingen te financieren
2.3.	De beoordelingen tbv goedevis.nl doen recht aan activiteiten van de MSC-koplopergroepen	NGO's	"Recht doen aan" houdt in dat wanneer er maatregelen genomen worden als gevolg van de koplopergroepen in de visserij deze meegenomen worden in de beoordeling. Deze worden ook op goedevis.nl gecommuniceerd, en voor zover mogelijk op de VISwijzer.
2.4.	Ontwikkelen gezamenlijk voorstel voor 'informatiepunt' dat betrouwbare informatie verschaft over duurzame vis en bedrijven die omschakelen op duurzaamheid ondersteunt.	Allen	(2008) In afstemming met voedingscentrum, visbureau, CBL ea afnemers. EVF biedt in principe mogelijkheid voor ondersteuning voorlichting duurzame vis. Betreft ook actief uitdragen kennis naar actoren in de keten.
2.5.	Partijen informeren elkaar over acties om elkaar niet voor verrassingen te stellen	Allen	Dit is een inspanningsverplichting die bedoeld is om elkaar te informeren. Partijen zijn en blijven zelf verantwoordelijk voor de inhoud van hun acties.

Verwijderd:

Thema 3: Onderwijs en scholing

Gezamenlijke ambitie:

Duurzame visserij, ecologie, beleid en markt maken integraal onderdeel uit van visserijonderwijs, zowel voor aankomende vissers als huidige vissers.

Afspraken:

	Afspraak	Wie	Toelichting
3.1.	In overleg met onderwijsinstellingen bezien welke mogelijkheden er zijn om dit in lesprogramma's te realiseren	Bedrijfsleven, met ondersteuning van overigen.	Betreft zowel onderzoek naar mogelijkheid om dit op te nemen in reguliere onderwijsprogramma's als onderzoek naar de mogelijkheid om kadermodules/cursussen aan te bieden. Hier wordt in eerste instantie uitgegaan van de (nu facultatieve) modules van ProSea. Verbinding leggen met kennis die in kenniskringen wordt ontwikkeld en de ondernemers die daarin actief zijn.
3.2.	Kennis die gezamenlijk in kenniskringen wordt ontwikkeld aanbieden aan alle sectorgenoten	Bedrijfsleven	Dit wordt vanuit kenniskring-begeleiding (en dus de overheid) gefaciliteerd.

Thema 4: Invulling beschermde gebieden voor Natura 2000 en OSPAR op zee

Gezamenlijke ambitie:

- Organiseren van een – nationaal en internationaal - goed gezamenlijk proces van totstandkoming doelen en maatregelen voor beschermde gebieden in de Noordzee (waarbij de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor doelen en maatregelen blijft liggen bij de overheid).
- Uitwerken van – waar mogelijk - het idee om beschermde gebieden als ‘hefboom’ voor vormen van een duurzame visserij in te zetten (met een koppeling aan zelfregulering/certificering waar dat mogelijk is). Verenigbaarheid met natuurdoelen is een voorwaarde.
- Realiseren van beschermde gebieden/ natuur-MPA’s en een duurzaam gebruik in de rest van de Noordzee.
- Effecten van scholbox (op Europees niveau) evalueren en ervan leren.

Toelichting: Beschermde zeegebieden worden onder Natura 2000 en OSPAR ingesteld uit oogpunt van bescherming van belangrijke (locale) natuurwaarden en de biodiversiteit. Verbetering van visbestanden is hier geen doel, maar kan wel of niet een bijkomend effect zijn.² Visserij moet accepteren dat biodiversiteitdoelen kunnen leiden tot (geheel of gedeeltelijk) sluiting van gebieden, maar sluiting is geen doel op zich. Afhankelijk van doelen kunnen vormen van visserij (afhankelijk van de invloed) worden toegestaan in beschermde gebieden. Omgekeerd is de uitdaging om de eisen voor toegang zo te formuleren dat er een koppeling ontstaat met de eisen van certificering. Dan ontstaat maximale synergie tussen thema 1 en 4.

Afspraken:

	Afspraak	Wie	Toelichting
4.1.	Er wordt een (gezamenlijk) project gestart om te komen tot: <ul style="list-style-type: none"> * gezamenlijke doelen en maatregelen * een haalbare uitwerking van de hefboomgedachte	Allen	Naar voorbeeld EMPAS ³ project. Overheid zal dit proces faciliteren. Als er geen consensus ontstaat beslist de overheid over doelen en maatregelen.
4.2.	Deze aanpak en de gedachte van het organiseren van een hefboom uitdragen naar andere Noordzeelanden en naar de EU-Commissie. Actief werken aan coalitievorming.	Allen	Sowieso is goed internationaal overleg nodig om een voor vissers ingewikkelde lappendeken aan maatregelen en administratieve lasten zoveel mogelijk te voorkomen. Dit is ook vanuit natuurbeleid een weinig wenselijke situatie.

² Het Wereld Natuur Fonds en Stichting de Noordzee streven een ecologisch coherent netwerk van beschermde zeegebieden na. Zie het WNF rapport The Dutch Case; A Network of Marine Protected Areas (http://assets.wnf.nl/downloads/the_dutch_case___a_network_of_marine_protected_areas_by_e_hugenholtz_2008.pdf) en de brochure ‘Natuurgebieden op Zee’. (www.noordzee.nl)

³ EMPAS: ICES/BfN-project "Environmentally Sound Fishery Management in Protected Areas". Voornaamste doelstelling is ontwikkeling van visserij beheerplannen voor elk van de 10 Duitse Natura 2000 gebieden. Gestart in februari 2006.

4.3.	Deze gedachte uitdragen in de Noordzee-RAC	Bedrijfsleven/NGO's	
4.4.	Mogelijkheden evaluatie Scholbox - feasibility study onderzoeken	Overheid	Bezien hoe voorstel Noordzee RAC verder kan worden gebracht. Hierbij zij aangetekend dat de scholbox een vorm van een visserij-MPA is (d.w.z. primair ingezet vanuit visserijbeleid)

← Met opmaak:
opsommingstekens en
nummering

Thema 5: Beheer van platvisbestanden

Gezamenlijke ambitie:

- Bestanden binnen veilige biologische grenzen te brengen⁴ om daarna uiteindelijk het MSY-principe (jaarlijks maximaal afnemen van gezonde bestanden) te hanteren in het visserijbeheer per 2015, waarbij rekening wordt gehouden met het gemengde karakter van de demersale visserij. Reduceren van visserijsterfte is het uitgangspunt.
- Meerjarenafspraken (à la tong en schol) zijn zinvol omdat ze meer duidelijkheid en rust brengen en gericht zijn op het binnen veilige biologische grenzen brengen, het toewerken naar MSY en het op peil houden van de bestanden.
- Ontwikkelen gezamenlijke kennisbasis voor platvis.

Afspraken:

5.1.	Partijen zijn transparant in hun onderzoeksagenda en proberen dit zo goed mogelijk af te stemmen	Allen	Er wordt op dit moment veel onderzoeksgeld gestoken in het onderzoek naar relatief weinig bestanden. Is erg kostbare aangelegenheid. En de vragen naar onderzoek nemen toe. Dit is niet houdbaar. Discussie over effectieve inzet van middelen is nodig.
5.2.	Het betrekken van vissers bij bestandsopnamen moet onderdeel zijn van de wetenschappelijke systematiek. Aangrijpingspunt is de herziening van de Datacollectieverordening.	Overheid/bedrijfsleven	Het betreft hier wetenschappelijk verantwoord gebruik maken van gegevens van vissers. De methode van dataverzameling moet transparant zijn, ook richting NGO's.
5.3.	Goede informatie-uitwisseling over biologische advisering en de NL inzet in Brussel.	Overheid	
5.4.	Partijen zetten zich in voor goed functionerende RAC's	Allen	Knelpunten: neemt Brussel RAC-adviezen serieus, hebben RAC's middelen voor laten beantwoorden kennisvragen en worden partijen gestimuleerd om te participeren (is nu 'liefde-oud-papierwerk')? Gezamenlijk agenderen in Brussel.
5.5.	Het bedrijfsleven maakt een discardreductieplan waarin een substantiële reductie van discards wordt nagestreefd	Bedrijfsleven	Hierbij wordt wel rekening gehouden met de kosteneffectiviteit van maatregelen (onder meer op basis van een kosten-batenanalyse). Ook hier ligt een koppeling met thema 1.
5.6	NGO's worden betrokken bij huidige onderzoekssamenwerking platvis	Overheid / bedrijfsleven	

⁴ Betreft zowel visserijsterfte als paaibestand

